

בס"ד, כ"ה כסלו התשפ"ו

זבחים צ"ב – שריפת נסכים טמאים, כיבוס דם חטאת, ודיני דם חטאת העוף

שאלות:

1. האם אפשר למצוא מדורות על רצפת העזרה, בכל מיני מקומות?

שריפת נסכים שנטמאו

רב הונא אומר שנסכים שנטמאו עושים להם מערכה בפני עצמם ברצפת העזרה ושורפים אותם, ולא מוציאים אותם לחוץ. הוא לומד את זה מהפסוק: "בְּקֹדֶשׁ בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף", שנאמר על חטאת שהוכנסה להיכל, וממנו לומדים שכל פסולי הקדשים שמחיצתם בעזרה – ישרפו בעזרה. רש"י מסביר שעושים מערכה נפרדת בגלל שהם דבר לח וצריך ששריפתם תהיה ניכרת, מה שלא היה קורה אם היו שורפים אותם ביחד עם בשר.

הברייתא לומדת מכך שגם הדם, השמן והמנחות שנטמאו – עושים להם מערכה בפני עצמם ושורפים אותם בעזרה.

הדרן הלך פרק כל התדיר

2. דם של חטאת פסולה שהתפגלה השפריץ למאיר על הבגד הוא חייב לכבס את הבגד בעזרה?

משנה חדשה: דם חטאת שנתז על הבגד ודין כיבוס

המשנה פותחת את הפרק החדש בדין כיבוס בגד שהוזה עליו מדם חטאת. המשנה אומרת שהדין הזה חל גם על חטאות הנאכלות וגם הפנימיות (חטאות פנימיות, שלא נאכלות).

- המקור לכלל: נלמד מ"תורת החטאת" – תורה אחת לכל החטאות.
- דם חטאת פסולה לא טעון כיבוס, בין שהייתה לה שעת הכושר ובין שלא הייתה לה שעת הכושר (כי כתוב בפסוק "וְאֲשֶׁר יִזֶה מִדְּמָה עַל הַבְּגָד... תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ" – ומכאן שרק בראוי להזאה הכתוב מדבר).

ההגדרה שהייתה לה שעת הכושר היא, שהיא נפסלה אחרי שהיה הדם ראוי לזריקה (כגון שלנה, נטמאה או שיצאה). ולא הייתה לה שעת הכושר אם היא נפסלה לפני שהדם היה ראוי לזריקה (כגון שנשחטה חוץ לזמנה או חוץ למקומה, או שקיבלו פסולים את דמה).

3. על הבגד של שרה הותז דם של חטאת עוף של יולדת היא חייבת לכבס אותו בעזרה?

מי נכלל בדין כיבוס?

הגמרא דנה בדין "תורה אחת לכל החטאות" (מהמשנה) בהקשר של חובת הכיבוס. (הפסוקים הרלוונטיים הם: "זאת תורת החטאת... במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת"; "הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל..."; "וְאֲשֶׁר יִזֶה מִדְּמָה עַל הַבְּגָד... תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ").

- הוצאת חטאת העוף (המיעוט "זאת"):

- הגמרא מקשה: אם "תורה אחת לכל החטאות" (ריבוי), למה חטאת העוף לא נכללת? (יש ברייתא שמוציאה אותה מדין כיבוס).

▪ הברייתא לומדת שהמילה "זאת תורת החטאת" ממעטת שחטאת העוף לא כלולה. **ריש לקיש** משום **בר קפרא** מפרש את המיעוט הזה: שכתוב "תִּשְׁחַט", ומכאן שדווקא בנשחטות הכתוב מדבר, וממילא חטאת העוף שנמלקת לא כלולה.

○ הגמרא שואלת: למה לפרש שהמיעוט הוא לנשחטות? תלמד מ"תִּאֲכַל" למעט את החטאות הפנימיות? שחובת כיבוס תהיה רק בנאכלות, ודם הפנימיות לא יהיה טעון כיבוס.

▪ **התירוץ**: הגמרא מעדיפה למעט את חטאת העוף (מהמיעוט) ולרבות את חטאות הפנימיות (מהריבוי "תוֹרַת הַחֲטָאת"). כי חטאות הפנימיות דומות בהרבה יותר מאפיינים לחיצוניות (שניהם בהמה, שחיטת צפון, קבלת כלי, אימורים לאישים ועוד) מאשר חטאת העוף (שהיא אומנם נעשית בחוץ ונאכלת כמו חטאת חיצונית, אבל זה הרבה פחות קווי דמיון).

▪ **רב יוסף** לומד את הדין מהפסוק השני: "הִפְּהֵן הַמִּחְטָא אֹתָהּ יֵאֲכַלְנָה" הוא המיעוט, שמלמד שדווקא חטאת אחת שנאכלת (החטאת החיצונית) שייכת בדין כיבוס, ולא חטאת אחרת שנאכלת כמו חטאת העוף.

▪ **רבה** לומד מהפסוק השלישי 'ואשר יזה... שדווקא חטאות שיש בהן "הזאה" (פנימיות) הן העיקר לדין כיבוס, והחיצוניות נלמדות מריבוי "תוֹרַת". הגמרא שוב שואלת למה נלמד דווקא את החיצוניות מהפנימיות, ולא את חטאת העוף? הגמרא שוב מתרצת שבין הפנימיות לחיצוניות יש יותר קווי דמיון מאשר לחטאת העוף.

4. למוטי כהן נשפך דם מצואר של חטאת עוף לרצפה הוא יכול לאסוף אותו ולהזות אותו?

דיני דם חטאת העוף

הגמרא דנה בדם חטאת העוף, שאין בו קבלת כלי.

○ **דם בצואר העוף שנכנס להיכל: רבי אבין** שואל: האם צואר העוף נחשב "ככלי שרת" לדם, ולכן כשהכהן מכניס את העוף (עם הדם בצוארו) להיכל – הוא נפסל (כמו דם חטאת בהמה שנכנס בכלי שרת להיכל)?
הגמרא מנסה לפשוט מברייתא של חטאת העוף ש"פירכסה ונכנסה לפנים מעצמה ויצאה" ונשארה כשרה, אבל הגמרא אומרת שלא ניתן להוכיח מלשון הברייתא. הברייתא רצתה לחדש ש"נכנסה" כשרה ו"יצאה לחוץ" פסולה, אבל לא התכוונה שנדייק שאם הוא הכניס אותה פנימה בעצמו היא פסולה.

○ **דם שנשפך על הרצפה: רבי אבין** שואל גם: מה הדין בדם חטאת העוף שנשפך מהצואר על הרצפה ואספו? (האם הצואר של העוף הוא כמו כלי והדם שנשפך לא נפסל, או שאולי הדם נפסל, כיוון שמזין ישר מהעוף עצמו וזה כאילו נשפך ישירות מהבהמה שזה פסול).

▪ **רבא** מנסה להוכיח מדין כיבוס הדם של חטאת שאם הדם היה נפסל ברצפה, אז גם בדרך באוויר הבגד (שנחשב כבגד) הוא היה נפסל כאילו נפל לרצפה, ודם שנפסל לא זקוק לכיבוס, ואז לא צריך את המיעוט המיוחד בפסוק לחטאת העוף. **אבל רב הונא בריה דרב יהושע** דוחה את ההוכחה: כי צריך את המיעוט למקרים שבהם הדם לא נפסל באוויר. (כגון במדביק כלי לצואר העוף).

הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
נלב"ע י"א כסלו התשפ"ו

○ ניתז מבגד טעון כיבוס לבגד אחר: לוי שואל את רבי יהודה הנשיא: דם חטאת בהמה שניתז מבגד טעון כיבוס לבגד אחר – האם השני טעון כיבוס? (האם הדם נדחה מדין "ראוי להזאה" אחרי שנגע בבגד הראשון וצריך לכבס אותו). רבי יהודה הנשיא משיב: שטעון כיבוס "ממה נפשך".

- כי או לדעה שכשאוספים מהרצפה כשנשפך מהכלי הדם כשר (ולכן השני טעון כיבוס).
- או שלצד שני: אם אוספים אותו מהרצפה זה פסול, רבי יהודה הנשיא סובר כדעת רבי עקיבא בדף הבא, שדם שהייתה לו שעת הכושר (כמו דם שהיה בכלי שרת) ונפסל – דמו טעון כיבוס, והדם הזה היה לו שעת הכושר לפני שהוא הותז לבגד, ולכן גם השני טעון כיבוס.